

УДК: 331+331.6

ЎРТА ЁШДАГИ ИШСИЗ АҲОЛИНИ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ МУАММОЛАРИ ВА ЕЧИМЛАРИГА БИР НАЗАР

М.Адҳамов, С.Исмоилова

Аннотация

Ушбу мақола Ўзбекистонда аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш, унинг бандлигини ошириш, айниқса, ишсиз ўрта ёшдаги аҳолини ўқитиш ва малакасини ошириш борасида олий таълим муассасаларининг ролини ошириш масалаларини ёритишга қаратилган.

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы социальной защиты и занятости населения в Узбекистане, а также повышения роли высших учебных заведений в обучении и повышении квалификации безработного населения среднего возраста.

Annotation

This article is about social protection and increase status in employment of population in Uzbekistan, especially increase the role of universities in training and retraining unemployment middle age generation.

Таянч сўз ва иборалар: меҳнат ресурслари, ишсиз ўрта ёш аҳоли, қайта ўқитиш ва малакасини ошириш, Европа тажрибаси, "Магнет" лойиҳаси.

Ключевые слова и выражения: трудовые ресурсы, безработица среди населения среднего возраста, переобучение и повышение квалификации, европейский опыт, проект «Магнет».

Key words and expressions: working resources, unemployment middle age generation, training and retraining, European experience, project "Magnet".

Мамлакатимизда аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш чоралари сифатида аҳоли бандлигини ошириш, янги иш ўринларини яратиш, ишга жойлашишга муҳтож, иш билан банд бўлмаган аҳолини касбга тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш борасида қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, Ўзбекистон Республикасида "Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида"ги Қонун (1998 й.), "Ишсиз шахсларни касбга тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш тўғрисида"ги Низом (1999 й.), "Ижтимоий муҳофазага муҳтож ва иш топишга қийналаётган шахсларни ишга жойлаштириш учун иш ўринларини банд қилиб қўйиш тартиби тўғрисида"ги Низом (2008 й.) каби меъёрий ҳужжатлар қабул қилинди. Шу билан биргаликда, ҳар йили янги иш ўринларини ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича йил номи билан боғлиқ ҳолда давлат дастурлари ишлаб чиқилади. Ушбу давлат дастурларида йил давомида минтақалар кесимида янги иш ўринларини яратиш, ишсиз аҳоли қатламларини иш билан таъминлаш, аҳолининг турмуш фаровонлигини ошириш бўйича алоҳида бўлимлар мавжуд ва бу бўлимларда белгиланган вазифаларни амалга

ошириш юзасидан сезиларли натижаларга эришилмоқда. Амалга оширилаётган ислохотларга қарамай бу борада қилиниши керак бўлган ишлар талайгина. Мисол учун Фарғона вилоятини 2016 йил меҳнат бозори таҳлили шуни кўрсатадики, вилоят аҳолиси 3534900 кишини ташкил этган бўлса, ундан меҳнат ресурслари 2017200 кишини ташкил этади. Умумий меҳнат ресурсларининг 79%ини иқтисодий фаол аҳоли (1596636 киши) дан иборат. Иқтисодий фаол аҳолининг иш билан банд қисми 1508296 кишидан иборат бўлиб, бундан, 877796 нафари, яъни 58%и иқтисодиётнинг расмий секторида, 489618 киши, яъни 32%и норасмий секторда бандларни ташкил этади [6.3]. Иқтисодиётнинг норасмий сектори, яъни рўйхатга олинмаган кўча савдоси, улгуржи воситачилик операцияларида, хизмат соҳасида ва бошқаларда иш билан банд бўлган фуқаролар ишсизлигини камайтиришнинг маълум амортизатори бўлиб келган. Лекин норасмий секторда банд бўлганларнинг асосий қисмини шуғулланаётган фаолиятининг мавсумийлиги, айрим хизмат турларига талабнинг доимий эмаслиги ҳамда ушбу секторда банд бўлганларнинг таҳлили борасидаги аниқ маълумотларга эга бўлишнинг қийинлиги боис, бизнингча, яширин ишсизлик миқдори расмий ишсизлик миқдоридан кўпроқни ташкил этмоқда.

М. Адҳамов – ФарДУ, иқтисод фанлари доктори, профессор.
С.Исмоилова – ФарДУ иқтисодиёт назарияси кафедраси ўқитувчиси.